

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενιαίο ρυθμιστικό πλαίσιο για την οργάνωση και λειτουργία του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού – ΔΗΜΗΤΡΑ, σύσταση και λειτουργία φορέα διαχείρισης Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας και άλλες διατάξεις για την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Μέρη (Α΄-Δ΄) και αποτελείται από πενήντα (50) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Άξονες του νομοσχεδίου αποτελούν η διαμόρφωση ενός ρυθμιστικού πλαισίου για την οργάνωση και τη λειτουργία του εποπτευόμενου από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού – ΔΗΜΗΤΡΑ», η σύσταση και λειτουργία του ειδικού Φορέα Διαχείρισης του Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας, και η αντιμετώπιση επειγόντων ζητημάτων, με σκοπό την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης.

Το Μέρος Α΄, υπό τον τίτλο «Ενιαίο ρυθμιστικό πλαίσιο για την οργάνωση και λειτουργία του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού – ΔΗΜΗΤΡΑ», αποτελείται από επτά (7) Κεφάλαια (Α΄-Ζ΄). Με το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-2), που φέρει τον τίτλο «Σκοπός και Αντικείμενο», καθορίζεται ο σκοπός (άρθρο 1) και προσδιορίζεται το αντικείμενο του μέρους Α΄ (άρθρο 2). Διά του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 3-4), υπό τον τίτλο «Επωνυμία – Φύση – Αντικείμενο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ», ορίζεται η επωνυμία του Οργανισμού (άρθρο 3) και προβλέ-

πονται, ειδικότερα, ο σκοπός και οι αρμοδιότητές του (άρθρο 4). Με το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 5-8), που φέρει τον τίτλο «Διοίκηση ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ», καθορίζονται τα όργανα διοίκησης του Οργανισμού (άρθρο 5), ρυθμίζεται η συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 6), και καθορίζονται οι αρμοδιότητες του οργάνου (άρθρο 7) και οι υποχρεώσεις των μελών του (άρθρο 8). Με το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 9-11), υπό τον τίτλο «Βασική οργανωτική διάρθρωση του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ», συνιστώνται οι γενικές διευθύνσεις και οι αυτοτελείς οργανικές μονάδες του Οργανισμού (άρθρο 9), προβλέπονται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Εμπειρογνομώνων (άρθρο 10) και θεσπίζεται ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Οργανισμού (άρθρο 11). Διά του Κεφαλαίου Ε΄ (άρθρα 12-20), που φέρει τον τίτλο «Διατάξεις σχετικές με την ερευνητική και ελεγκτική δραστηριότητα του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ», ρυθμίζεται το καθεστώς λειτουργίας των Ινστιτούτων Αγροτικής Έρευνας (άρθρο 12), προβλέπονται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας (άρθρο 13), καθορίζεται η διαδικασία αξιολόγησης των Ινστιτούτων Αγροτικής Έρευνας (άρθρο 14), συνιστώνται Επιστημονικά Συμβούλια Ινστιτούτων και Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας (άρθρο 15), ανατίθεται στον ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ η οργάνωση και λειτουργία των Δημόσιων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (άρθρο 16), καθορίζονται οι γενικές αρχές για την άσκηση των ελεγκτικών καθηκόντων του Οργανισμού (άρθρο 17), προβλέπεται η τήρηση ηλεκτρονικού μητρώου ελεγκτών-εμπειρογνομώνων (άρθρο 18), ρυθμίζεται η συγκρότηση και η λειτουργία ειδικής επιτροπής για τον προσδιορισμό των ορίων των αποδόσεων γάλακτος (άρθρο 19) και ορίζεται ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ ως αρμόδια αρχή για τη λειτουργία και τη διαχείριση της ψηφιακής πλατφόρμας «ΑΡΤΕΜΙΣ» (άρθρο 20). Με το Κεφάλαιο ΣΤ΄ (άρθρα 21-23), υπό τον τίτλο «Πόροι – Οικονομική διαχείριση – Ζητήματα αποδοχών», καθορίζονται οι πόροι του Οργανισμού (άρθρο 21) και ρυθμίζονται ζητήματα οικονομικής διαχείρισης (άρθρο 22) και αποδοχών του προσωπικού (άρθρο 23). Στο Κεφάλαιο Ζ΄ (άρθρα 24-27), που φέρει τον τίτλο «Τελικές διατάξεις», περιλαμβάνονται οι εξουσιοδοτικές (άρθρο 24), οι τελικές (άρθρο 25), οι μεταβατικές (άρθρο 26) και οι καταργούμενες διατάξεις (άρθρο 27) που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ.

Με το Μέρος Β΄ (άρθρα 28-41), υπό τον τίτλο «Σύσταση και λειτουργία φορέα διαχείρισης Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας», επιδιώκεται η ανάπτυξη και διαχείριση του Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας «ως ενιαίου συνόλου, από άποψη γεωργικής οικονομίας, ανάπτυξης και περιβαλλοντικής προστασίας». Ειδικότερα, ορίζεται ο σκοπός και το αντικείμενο του Μέρους Β΄ (άρθρα 28-29), προβλέπεται η σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δι-

καίου με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας» (εφεξής Φορέας) (άρθρο 30), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τους στρατηγικούς σκοπούς και τις αρμοδιότητες του Φορέα (άρθρο 31), τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου και του Προέδρου του (άρθρα 32-34), την αποζημίωση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (άρθρο 35), τους πόρους του Φορέα, τον οικονομικό και διαχειριστικό του έλεγχο και το προσωπικό του (άρθρα 36-38). Επίσης, προβλέπεται η σύσταση «Ενιαίου Ηλεκτρονικού Μητρώου Καλλιεργητών Ελαιώνα Άμφισσας», το οποίο τηρείται στον Φορέα (άρθρο 39), και ορίζονται εξουσιοδοτικές και μεταβατικές διατάξεις (άρθρα 40-41).

Με το Μέρος Γ' (άρθρα 42-49), υπό τον τίτλο «Άλλες διατάξεις για την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης», ορίζεται ο σκοπός και το αντικείμενο των ρυθμίσεών του (άρθρα 42-43), ρυθμίζονται ζητήματα ως προς την παραχώρηση χρήσης αγροτικών ακινήτων και ως προς την κυριότητα των εκτάσεων γης που αποκαλύφθηκαν από την αποστράγγιση της Λίμνης Κάρλα (άρθρα 44-46), θεσπίζεται το αφορολόγητο, ακατάσχετο και ανεκχώρητο συγκεκριμένων ενισχύσεων που χορηγούνται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (άρθρο 47), αναπροσαρμόζεται το ανώτατο ετήσιο όριο αποζημίωσης για ζημιές που προκλήθηκαν λόγω χαλαζοπτώσεων και πυρκαγιών (άρθρο 48), και προβλέπεται η τήρηση «Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών Ελαιοκομικού Τομέα (Ελαιοκομικό Μητρώο)» (άρθρο 49).

Τέλος, με το Μέρος Δ', υπό τον τίτλο «Εναρξη ισχύος», ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου (άρθρο 50).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3

Διά του άρθρου 3 προσδιορίζεται η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος, η έδρα και η νομική φύση του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού – ΔΗΜΗΤΡΑ (ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ), ο οποίος λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εποπτευόμενο από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Επισημαίνεται, διευκρινιστικά, ότι τα δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικών σκοπών διακρίνονται, σύμφωνα με το νομικό καθεστώς που διέπει την οργάνωση και λειτουργία τους, σε τρεις κατηγορίες: «i) εκείνα που διέπονται, καταρχήν, από τους ειδικούς κανόνες του διοικητικού δικαίου, ii) εκείνα που διέπονται, κατ' αρχήν, από τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου και iii) εκείνα που εξομοιώνονται με τους ιδιώτες». Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται ιδίως τα νομικά πρόσωπα τα οποία «ιδρύονται με περιουσιακά στοιχεία του Δημοσίου, για την επιδίωξη σκοπών, οι οποίοι ικανοποιούνται με ανάπτυξη κατά κύριο λόγο

4

παραγωγικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας», αλλά και «ορισμένα νομικά πρόσωπα, τα οποία παράλληλα με την άσκηση παραγωγικής δραστηριότητας ή και ανεξάρτητα από αυτήν, έχουν ως σκοπό τη ρύθμιση των προϋποθέσεων και του τρόπου άσκησης ορισμένης δραστηριότητας από τους ιδιώτες» (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, αρ. 358, 365). Περαιτέρω, τα δημόσια αυτά νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: α) επιχειρηματικής φύσης, β) ιδρυματικού χαρακτήρα και γ) σωματειακής φύσης. Ο νομοθέτης δύναται να επιλέξει την υπαγωγή στους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, εφόσον δεν κρίνεται αναγκαία για την άσκηση της δραστηριότητας και του σκοπού που ανατίθεται στο νομικό πρόσωπο η εφαρμογή του δημοσίου δικαίου (βλ. Ι. Συμεωνίδη, Η φύση των πράξεων των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του δημοσίου τομέα, 1991, σελ. 48, Ζ. Παπαθανασίου- Παπαϊωάννου, Άσκηση δημόσιας διοικήσεως μέσω νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, 1985, σελ. 41, Φ. Βεγλερή, Η διοικητική οργάνωση, 1963, σελ. 198). Κατά τη θεωρία, λοιπόν, του διοικητικού δικαίου, ο «ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ» αποτελεί δημόσιο νομικό πρόσωπο ειδικού σκοπού υπαγόμενο σε καθεστώς ιδιωτικού δικαίου, σύμφωνα δε με τις ρυθμίσεις του άρθρου 3, διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας.

2. Επί του άρθρου 4

Στην παρ. 2 περίπτ. στ´, η φράση «διεθνών τυποποιητικών εγγράφων» πρέπει να διατυπωθεί στο ορθό «διεθνών τυποποιητικών εγγράφων».

3. Επί του άρθρου 5

α. Διά του άρθρου 5 παρ. 1 καθορίζονται τα όργανα διοίκησης του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ, και με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «Οι θέσεις του Προέδρου και των Αντιπροέδρων του Δ.Σ. είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) μπορούν να κατέχουν θέση του πρώτου εδαφίου χωρίς να εμποδίζονται να ασκούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με την περ. δ) της παρ. 8 του άρθρου 160 του ν. 4957/2022 (Α´ 141).».

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 160 παρ. 1 του ν. 4957/2022, μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) που αναλαμβάνουν συγκεκριμένες διοικητικές ή πολιτικές θέσεις τίθενται σε καθεστώς αναστολής καθηκόντων. Με την παρ. 8 του άρθρου 160 εισάγεται παρέκκλιση από τα οριζόμενα στην παρ. 1 για τα

μέλη Δ.Ε.Π. που αναλαμβάνουν συγκεκριμένα καθήκοντα, μεταξύ των οποίων τα καθήκοντα «προέδρου ή αντιπροέδρου, διοικητή ή αναπληρωτή διοικητή ή υποδιοικητή φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας, καθώς και προέδρου ή αντιπροέδρου φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (περ. δ´). Παρατηρείται, ωστόσο, ότι η παρ. 8 του άρθρου 160 προβλέπει τη θέση σε καθεστώς μερικής απασχόλησης των μελών Δ.Ε.Π. που αναλαμβάνουν τα καθήκοντα των περιπτώσεων α´ - ε´. Κατά τούτο, η διατύπωση του άρθρου 5 παρ. 2 του παρόντος νομοσχεδίου, κατά την οποία τα μέλη Δ.Ε.Π. μπορούν να κατέχουν θέσεις Προέδρου και Αντιπροέδρων του διοικητικού συμβουλίου του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ «χωρίς να εμποδίζονται να ασκούν τα καθήκοντά τους», χρειάζεται διευκρίνιση ως προς την υποχρέωση θέσης των ανωτέρω σε καθεστώς μερικής απασχόλησης.

6. Η φράση του β´ εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 5 «Οι Αντιπρόεδροι είναι πειθαρχικοί προϊστάμενοι» θα ήταν σκόπιμο να τροποποιηθεί στο ορθό «Οι Αντιπρόεδροι είναι πειθαρχικώς προϊστάμενοι».

4. Επί των άρθρων 6 και 8

Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 6, «[α]ν μέλος του Δ.Σ. απουσιάζει από τις συνεδριάσεις ή κωλύεται για οποιοδήποτε λόγο για διάστημα πέραν των τριών (3) μηνών, εκπίπτει αυτοδικαίως και αντικαθίσταται». Περαιτέρω, η παράγραφος 4 του άρθρου 8 ορίζει ότι: «[τ]α μέλη του Δ.Σ. του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ εκπίπτουν με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εάν προβούν σε πράξεις ή αποκτήσουν ιδιότητα που δεν συμβιβάζεται με τα καθήκοντα μέλους του Δ.Σ.». Δοθέντος ότι αμφότερες οι διατάξεις προβλέπουν περιπτώσεις έκπτωσης των μελών του διοικητικού συμβουλίου, θα ήταν σκόπιμο, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, να περιληφθούν στο ίδιο άρθρο.

5. Επί του άρθρου 11 σε συνδυασμό με το άρθρο 24 παρ. 3

α. Διά του άρθρου 11 καθορίζονται τα ζητήματα που πρόκειται να περιληφθούν στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ. Ο ως άνω Κανονισμός εγκρίνεται, κατά το άρθρο 24 παρ. 3, με την έκδοση προεδρικού διατάγματος, κατόπιν πρότασης των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Οικονομικών και Εσωτερικών, μετά από εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1, με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, καθορίζονται, μεταξύ άλλων, «οι αρμοδιότητες του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ και των οργάνων διοίκησής

του, η οργάνωση, διάρθρωση, στελέχωση, η σχέση των οργανικών μονάδων μεταξύ τους και με τη διοίκηση του Οργανισμού, η λειτουργία και οι αρμοδιότητές τους, η έδρα τους, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια».

Παρατηρείται ότι το παρόν νομοσχέδιο παραπέμπει σειρά ζητημάτων προς ρύθμιση στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας και, ιδίως, τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων του Οργανισμού και των οργάνων του. Ενδεικτικά, ορίζεται ότι σκοπός του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ είναι και «η άσκηση αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται, από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του άρθρου 11» (άρθρο 4 παρ. 2θ'), ότι ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου «ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα» που του αναθέτει ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας (άρθρο 5 παρ. 4), ότι το Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων ασκεί «οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα του ανατίθεται» από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας (άρθρο 10 παρ. 7θ'). Τέλος, και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας (άρθρο 13 παρ. 3) παραπέμπονται προς καθορισμό στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, χωρίς να έχουν προσδιορισθεί επαρκώς στο πλαίσιο του τυπικού νόμου. Ειδικότερα, η μοναδική αναφορά του άρθρου 13 στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας είναι αυτή της παραγράφου 2, κατά την οποία «[η] Επιτροπή Αγροτικής Έρευνας αποτελεί το κεντρικό όργανο για την εφαρμογή των ερευνητικών στόχων του ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ, με αποφασιστικές αρμοδιότητες για την εφαρμογή του ν. 4310/2014 (Α' 258) και του ν. 4957/2022 (Α' 141), σύμφωνα με το άρθρο 12 του παρόντος».

Υπενθυμίζεται ότι η εξουσιοδότηση που παρέχεται προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για την έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 εδ. α' του Συντάγματος, απαιτείται να είναι ειδική και ορισμένη, «δηλαδή να προβαίνει σε συγκεκριμένο προσδιορισμό του αντικειμένου της και να καθορίζει τα όριά της σε σχέση προς αυτό». (ΣτΕ Ολ. 1400/2022, σκέψη 16, 1284/2022, σκέψη 10, 705/2020) [βλ. Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 221-223, Α. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδ., 2020, παρ. 440, Βλαχόπουλος/Κοντιάδης/Τασόπουλος (–Σημαντήρας), Σύνταγμα: Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2023, άρθ. 43 αρ. 7]. Συνεπώς, τα ανωτέρω κριτήρια δεν πληρούνται στις περιπτώσεις στις οποίες η νομοθετική εξουσιοδότηση καθορίζει με γενικό τρόπο τα αντικείμενα που μπορούν να ρυθμισθούν με κανονιστικό διάταγμα, με αποτέλεσμα να αφήνεται στην πλήρη κρίση της Διοίκησης η επιλογή τους [βλ. Σπυρόπουλος/Κοντιάδης/Ανθόπουλος/Γεραπετρίτης (–Πρεβεδούρου), ΕρμΣυντ (2017) άρθ. 43 αρ. 13]. Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός θα μπορούσε να δημιουργηθεί ως προς το κατά πόσον οι εξουσιοδοτικές διατάξεις περί ανάθεσης νέ-

ων αρμοδιοτήτων διά του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας στον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό – Δήμητρα, τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, το Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων και την Επιτροπή Αγροτικής Έρευνας καθορίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο τα θέματα που πρόκειται να ρυθμισθούν μέσω κανονιστικού διατάγματος.

6. Προτείνεται η αναρίθμηση των παραγράφων 3 έως 6 στο ορθό 2 έως 5, καθώς, μετά τις περιπτώσεις α' - θ' της παραγράφου 1, ακολουθεί, παράγραφος 3.

6. Επί του άρθρου 13

α. Διά του άρθρου 13 προβλέπεται η λειτουργία επταμελούς Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας ως κεντρικού οργάνου για την εφαρμογή των ερευνητικών στόχων του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ. Παρατηρείται, συναφώς, ότι, κατά τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 26 παρ. 9, «[η] πρώτη θητεία της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας του άρθρου 13 ισχύει μέχρι τον ορισμό των μελών του Δ.Σ.». Στις λοιπές, όμως, διατάξεις του άρθρου 13 δεν γίνεται αναφορά στη διάρκεια της θητείας του οργάνου. Επιπλέον, το ζήτημα της θητείας της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας δεν συγκαταλέγεται ούτε μεταξύ των ζητημάτων που παραπέμπονται προς ρύθμιση με την παρ. 3 του άρθρου 13 στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του άρθρου 11, όπου αναφέρονται μόνο «[ζ]ητήματα οργάνωσης, λειτουργίας, καθώς και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας».

6. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 13 εισάγονται οι περιπτώσεις α) έως δ), οι οποίες αφορούν ζητήματα που παραμένουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού: «α) η έγκριση, ανά τετραετία και σε κάθε περίπτωση εντός του πρώτου τριμήνου από την ανάληψη της θητείας κάθε Δ.Σ., των ερευνητικών στόχων του Οργανισμού, στη βάση των αναγκών του αγροτικού τομέα, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας, β) η αξιοποίηση της περιουσίας του ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4310/2014, καθώς και η αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και κάθε άλλου έργου διανοητικής ιδιοκτησίας του που παράγονται στο πλαίσιο της ερευνητικής δραστηριότητάς του Οργανισμού στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εισηγήσεων των αρμοδίων οργάνων ή οργανικών μονάδων, γ) η κατάρτιση και έγκριση του Οδηγού Χρηματοδότησης και Διαχείρισης των ερευνητικών έργων, κατά το άρθρο 259 του ν. 4957/2022, ο οποίος καταρτίζεται, λαμβανομένης υπόψη σχετικής εισήγησης της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας, δ) η κατάρτιση και έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του άρθρου

8

11, κατά το σκέλος της οργάνωσης και λειτουργίας της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Έρευνας». Για λόγους οργάνωσης της ύλης του νομοσχεδίου, θα ήταν σκόπιμο να μεταφερθούν οι ως άνω περιπτώσεις στο οικείο άρθρο, όπου καθορίζονται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ (άρθρο 7).

7. Επί του άρθρου 19

α. Το άρθρο 19 ορίζει στην παρ. 1 ότι τοποθετείται ως Πρόεδρος της επταμελούς επιτροπής για τον προσδιορισμό των ορίων των αποδόσεων γάλακτος «το όργανο διοίκησης στο οποίο έχει ανατεθεί η εποπτεία της Γενικής Διεύθυνσης Διασφάλισης Ποιότητας και Ανταγωνιστικότητας Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων». Παρατηρείται ότι στο οικείο άρθρο, όπου καθορίζεται η οργανωτική διάρθρωση του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ (άρθρο 9), η ως άνω υπηρεσία καταγράφεται, υπό περ. δ´, ως «Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας και Ανταγωνιστικότητας Αγροτικών Προϊόντων».

β. Στην παράγραφο 2 θα ήταν σκόπιμο να αντικατασταθεί η φράση «οποιοσδήποτε άλλο πρόσωπο» από τη φράση «οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο».

8. Επί του άρθρου 20

Διά του άρθρου 20 ορίζεται ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ ως αρμόδια αρχή για τη διαχείριση της ψηφιακής εφαρμογής «ARTEMIS», με σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με την παραγωγή και εμπορία γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, κρέατος, αυγών και «οποιοδήποτε άλλου αγροτικού προϊόντος προσδιορισθεί με την απόφαση της παρ. 7 του άρθρου 24». Παρατηρείται ότι με την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 24 ρυθμίζονται ζητήματα καθορισμού τελών και εισφορών. Σκόπιμο θα ήταν, συνεπώς, η παραπομπή να γίνει στην παρ. 6 του άρθρου 24, διά της οποίας «μπορούν να ορίζονται τα αγροτικά προϊόντα, για τα οποία ισχύει η υποχρέωση δήλωσης ισοζυγίων αγορών/πωλήσεων, μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας «ARTEMIS» του άρθρου 20».

9. Επί του άρθρου 32 σε συνδυασμό με το άρθρο 33 παρ. 3

Με το άρθρο 32 ρυθμίζονται ζητήματα διοίκησης του «Φορέα Διαχείρισης Παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας», όπως ο τρόπος συγκρότησης του Διοικητικού Συμβουλίου, η θητεία του, ο αριθμός των μελών του, τα προσόντα του Προέδρου, ο ορισμός του γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου και του αναπληρωτή του, κ.λπ.

Στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι «[μ]ε την επιφύλαξη του Κανονισμού Λειτουργίας του Δ.Σ. της παρ. 3 του άρθρου 33, για κάθε άλλο ζήτημα σχετικό

με τη λειτουργία του Δ.Σ. του Φορέα εφαρμόζονται τα άρθρα 13 έως 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45)».

Δοθέντος ότι η παράγραφος 3 του άρθρου 33, με την οποία εξουσιοδοτείται το Δ.Σ. για την κατάρτιση του Κανονισμού Λειτουργίας του, δεν αναφέρει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων από τις ρυθμίσεις του ν. 2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας), αυτονοήτως, η ανωτέρω επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 32 αναφέρεται στις ειδικές, ως προς τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ρυθμίσεις του νομοσχεδίου.

10. Επί του άρθρου 35

Στην παράγραφο 2 η φράση «καθορίζεται με την απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 40» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «καθορίζεται με την απόφαση του εδαφίου β' της παρ. 5 του άρθρου 40».

11. Επί του άρθρου 39

Στην παράγραφο 1 η φράση «που κείται εντός των ορίων του Ελαιώνα της περ. β) του άρθρου 30» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «που κείται εντός των ορίων του Ελαιώνα της παρ. 2 του άρθρου 30».

12. Επί του άρθρου 40 σε συνδυασμό με το άρθρο 33 παρ. 3

Στην παράγραφο 3 προβλέπεται ότι «[μ]ε απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα, ορίζονται ο κλάδος ή ειδικότητα και η κατηγορία ή βαθμίδα και τα πρόσθετα τυπικά ή ουσιαστικά προσόντα του προσωπικού που αποσπάται στον Φορέα».

Εξ άλλου, στο άρθρο 33 παρ. 3 παρέχεται εξουσιοδότηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο για την κατάρτιση του Οργανισμού του Φορέα, ο οποίος εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Δοθέντος ότι ζητήματα που αφορούν τον «κλάδ[ο] ή ειδικότητα και [τη]ν[] κατηγορία ή βαθμίδα και τα πρόσθετα τυπικά ή ουσιαστικά προσόντα του προσωπικού» είθισται να ρυθμίζονται με τον Οργανισμό ενός φορέα, τίθεται το ερώτημα αν για τη ρύθμισή τους, εν προκειμένω, αρκεί απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα σύμφωνα με το άρθρο 40 παρ. 3 ή απαιτείται και εγκριτική απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 3 του νομοσχεδίου.

13. Επί του άρθρου 46

Με το άρθρο 46 ορίζεται ότι, ως προς τις εκτάσεις γης που αποκαλύφθηκαν από την αποστράγγιση της Λίμνης Κάρλα, εφαρμόζεται η παράγραφος 1 του άρθρου 22 του ν. 4061/2012 περί μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας

από το Δημόσιο «και για τις περιπτώσεις που ο νομέας του ακινήτου ή δικαιούχος του το απέκτησε με νόμιμο τίτλο που είχε μεταγραφεί έως την 1η Ιανουαρίου 2003 ή το νέμεται δυνάμει αμετάκλητης δικαστικής απόφασης που τον αναγνωρίζει ως δικαιούχο αποζημίωσης λόγω αναγκαστικής απαλλοτριώσεως σε τμήμα του ακινήτου του ή το νέμεται, αυτοπροσώπως ή δια νομίμου αντιπροσώπου, για γεωργική χρήση από 1ης Ιανουαρίου 2003, η οποία εξακολουθεί να ασκείται μέχρι σήμερα. (...) Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 22 του ν. 4061/2012 και, ιδίως, οι παρ. 4 και 5 του άρθρου αυτού, ως προς τη σύνθεση της Επιτροπής Θεμάτων Γης και Επίλυσης Διαφορών και την έκδοση παραχωρητηρίου».

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 22 του ν. 4061/2012, «ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα στην αρμόδια Επιτροπή Θεμάτων Γης και Επίλυσης Διαφορών», η οποία «μπορεί να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο την προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων, προκειμένου να διαμορφώσει την κρίση της, σχετικά με την ταυτότητα του νομέα ή του ακινήτου και την καλόπιστη νομή (...)».

Ως προς τη συνδρομή της προϋπόθεσης της καλόπιστης νομής έχει κριθεί ότι «από τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 4061/2012 και τα αναφερόμενα στη σχετική εισηγητική έκθεση συνάγεται ότι, με αυτές, σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 23, επιχειρείται η αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχουν ανακύψει για καλόπιστους νομείς, οι οποίοι κατέχουν δημόσιες εκτάσεις, στις περιοριστικά προβλεπόμενες περιπτώσεις του άρθρου αυτού (...). Οι διατάξεις αυτές αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση σκοπών δημοσίου συμφέροντος και συγκεκριμένα στην άρση, κατ' εφαρμογήν της αρχής της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που δείχνει ο πολίτης στα όργανα της διοίκησης κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, νομικών πλημμελειών για την αποσαφήνιση του πραγματικού ιδιοκτησιακού καθεστώτος των εν λόγω εκτάσεων, οι κάτοχοι των οποίων τις νέμονται εδώ και πολλές δεκαετίες, καλόπιστα, ως κύριοι, έχοντας είτε νόμιμο, πλην ελαττωματικό, τίτλο ιδιοκτησίας (...) ή αρχή νόμιμου τίτλου ιδιοκτησίας» (ΣτΕ 496/2022. Βλ. και ΣτΕ 1684/2021).

Οίκοθεν νοείται ότι η συνδρομή του στοιχείου της καλόπιστης νομής αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής και της προτεινόμενης ρύθμισης ως προς τις εκτάσεις γης που αποκαλύφθηκαν από την αποστράγγιση της Λίμνης Κάρλα (πρβλ και ΣτΕ Ολ. 709/2020, με την οποία κρίθηκε ότι οι διατάξεις του άρθρου 23 του ν. 4061/2012, κατά το μέρος που προβλέπουν δικαίωμα εξαγοράς αυθαιρέτως κατεχόμενων δημόσιων εκτάσεων, αντίκεινται στις συνταγματικές αρχές του κράτους δικαίου και της ισότητας των πολιτών ενώπιον του νόμου, δοθέντος ότι «οι εν λόγω ρυθμίσεις ευνοούν αδικαιολογήτως

τους αυθαίρετως κατέχοντες δημόσιες εκτάσεις (...) επιτρέποντάς τους να τις εξαγοράσουν, θέτοντας αυτούς σε πλεονεκτική θέση έναντι όσων δεν προέβησαν αυτογνωμότως σε κατάληψη των εν λόγω εκτάσεων και, εντεύθεν, επιβραβεύοντας την αυθαίρετη κατοχή, χρήση και κάρπωση αυτών, χωρίς να συντρέχει κανένας συνταγματικώς ανεκτός δικαιολογητικός λόγος»).

Αθήνα, 21 Μαρτίου 2023

Οι Εισηγητές
Αλέξανδρος Κεσσόπουλος
Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης
Επιστημονικός Συνεργάτης
Νέστωρ Πολίτης
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής
Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών